

**MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W CZĘSTOCHOWIE**

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W CZĘSTOCHOWIE ZA ROK 2019**

Częstochowa, luty 2020 r.

Spis treści

WSTĘP	3
I. STRUKTURA WYDATKÓW ZA 2019 ROK	4
II. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	5
III. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY MATERIALNEJ O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW	8
IV. DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE	8
V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE PRACY ŚRODOWISKOWEJ	8
VI. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB UBOGICH, BEZDOMNYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	10
VII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CENTRUM POMOCY DZIECKU NIEPEŁNOSPRAWNEMU I JEGO RODZINIE	13
VIII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSÓB STARSZYCH	14
IX. WYPŁACANIE WYNAGRODZENIA ZA SPRAWOWANIE OPIEKI.....	19
X. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓŁFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ	19
XI. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2020 ROK.....	23

WSTĘP

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie przedstawia sprawozdanie ukazujące działania realizowane na przestrzeni 2019 roku. Misją Ośrodka niezmiennie jest niesienie pomocy i dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców miasta Częstochowy. W celu lepszego wykorzystania posiadanych zasobów w skutecznej i komplementarnej pracy na rzecz osób i grup wymagających włączenia społecznego i wsparcia, dokonano poprawy rozwiązań organizacyjnych. Zarządzeniem Nr 185.2019 Prezydenta Miasta Częstochowy z dnia 27 lutego 2019 r. zatwierdzono Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Zmiana organizacji pracy Ośrodka polegała w szczególności na oddzieleniu zadań administracyjnych od pracy socjalnej oraz świadczenia usług socjalnych. Wprowadzenie standardów pracy socjalnej podniosło jakość usług socjalnych świadczonych klientom pomocy społecznej.

Niniejsze sprawozdanie przedstawia zakres zrealizowanych w roku 2019 zadań w oparciu m.in. o ustawę o pomocy społecznej, ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawę o systemie oświaty, ustawę o zatrudnieniu socjalnym, ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawę o ochronie zdrowia psychicznego.

Za zadania priorytetowe MOPS w roku sprawozdawczym uznać należy:

- tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny,
- rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
- umacnianie wśród rodzin postaw aktywności i przedsiębiorczości mających na celu zmianę stylu życia,
- przeciwdziałanie i niwelowanie skutków negatywnych zjawisk społecznych,
- usamodzielnianie klientów pomocy społecznej poprzez aktywizację zawodową i społeczną,
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych,
- zaspokajanie potrzeb rodzin i osób, które nie mogą ich zaspokoić we własnym zakresie,
- wzmocnienie współpracy z podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej,
- tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków umożliwiających samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie.

W realizacji zadań spoczywających na Ośrodku kładziono szczególny nacisk na zapewnienie możliwie najwyższej jakości świadczonych usług, doskonalenie kadry oraz zapewnienie adekwatnych do potrzeb form wsparcia mieszkańcom Częstochowy. Podobnie jak w latach poprzednich, w 2019 roku zachodziło wiele zmian w sytuacji społeczno-gospodarczej w kraju, rzutujących na zadania służb pomocy społecznej.

Ośrodek skutecznie wykorzystywał środki zewnętrzne do realizacji swoich zadań, w efekcie rozbudowując ofertę wsparcia, wdrażając nowatorskie, zindywidualizowane wsparcie dla mieszkańców, rodzin i społeczności lokalnych. Szczególny wymiar miała również współpraca z organizacjami pozarządowymi, związana z realizacją projektów partnerskich przy wykorzystaniu funduszy unijnych, tj. m.in. projektu „Częstochowa silna dzielnicami”, „Przyszłość to My – CIS rozwój”, „Akcja – Aktywizacja” czy też partnerskiego projektu „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”.

W sprawozdaniu wskazano potrzeby w zakresie pomocy społecznej oraz w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej służące poprawie jakości funkcjonowania jednostki w 2020 roku.

I. STRUKTURA WYDATKÓW ZA 2019 ROK

Zadania realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie finansowano z budżetu państwa, środków miasta Częstochowy, dotacji celowych Wojewody Śląskiego oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego. W 2019 r. na realizację zadań wydatkowano ogółem kwotę 61 502 079 zł.

Dane dotyczące wydatków zrealizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie w 2019 roku

Tabela nr 1

Rozdział	Nazwa zadania	Źródło finansowania	Plan finansowy [zł]	Wydatki [zł]	Wykonanie [%]
85154	obsługa zespołu interdyscyplinarnego	budżet gminy	285 200	282 666	99,11
85156	opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione	dotacja celowa	68 309	65 844	96,39
85195	udzielanie świadczeń zdrowotnych dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	dotacja celowa	168 518	156 522	92,88
85202	domy pomocy społecznej	budżet gminy	12 933 993	12 834 348	99,23
85203	Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie	budżet gminy	2 002 995	1 796 883	89,71
85213	opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione pobierające zasiłek stały	dotacja celowa	970 947	968 625	99,76
85214	zasiłki celowe	budżet gminy	1 812 755	1 690 838	93,27
85214	zasiłki okresowe	dotacja celowa	1 986 546	1 984 380	99,89
85216	zasiłki stałe	dotacja celowa	9 617 718	9 590 536	99,72
85216	zasiłki stałe – środki własne	budżet gminy	2 000	0	0
85219	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	budżet gminy	14 369 115	14 132 800	98,36
85219	dofinansowanie wynagrodzeń MOPS	dotacja celowa	2 319 386	2 312 700	99,71
85219	dotatek po 250 zł dla pracowników socjalnych	dotacja celowa	257 341	250 447	97,32
85219	dofinansowanie wynagrodzeń MOPS wkład własny	budżet gminy	644 182	644 182	100,00
85219	wynagrodzenie dla opiekunów prawnych i koszty obsługi zadania	dotacja celowa	156 848	156 821	99,98
85220	mieszkania chronione	budżet gminy	201 198	160 237	79,64
85220	mieszkania chronione	dotacja celowa	116 900	102 860	87,99
85230	„Posiłek w szkole i w domu”	dotacja celowa	1 252 066	1 211 969	96,80
85230	„Posiłek w szkole i w domu” - wkład własny	budżet gminy	1 027 000	1 026 999	100,00
85295	prace społecznie użyteczne	budżet gminy	7 304	4 429	60,64
85295	trwałość projektu „Zł@pmy się w sieci - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Mieście Częstochowa”	budżet gminy	18 998	18 996	99,99
85295	„Komplementarni w działaniu” – budżet państwa	budżet państwa	82 561	67 703	82,00
85295	„Komplementarni w działaniu” – dotacja EFS	środki EFS	442 639	362 979	82,00
85295	„Akcja – Aktywizacja” – budżet państwa	budżet państwa	9 958	6 160	61,86
85295	„Akcja – Aktywizacja” – dotacja EFS	środki EFS	84 642	52 361	61,86
85295	„Częstochowa silna dzielnicami” – budżet państwa	budżet państwa	101 333	51 508	50,83
85295	„Częstochowa silna dzielnicami” – dotacja EFS	środki EFS	861 436	437 821	50,82
85295	„Przyszłość to My – CIS rozwój” – budżet państwa	budżet państwa	1 768	839	47,45
85295	„Przyszłość to My – CIS rozwój” – dotacja EFS	środki EFS	15 032	7 127	47,41
85324	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	budżet gminy	725 943	657 416	90,56
85324	k-ty obsługi programu „Aktywny Samorząd”	budżet gminy	58 617	49 743	84,86
85415	edukacyjna opieka wychowawcza	dotacja celowa	704 650	590 811	83,84

85415	edukacyjna opieka wychowawcza - wkład własny	budżet gminy	184 868	152 503	82,49
85504	Wspieranie rodziny	budżet gminy	2 000	0	0
85504	Program „Dobry start”	dotacja celowa	137 660	130 240	94,61
85508	rodziny zastępcze - zadanie gminy	budżet gminy	1 091 158	1 018 453	93,34
85508	rodziny zastępcze - zadanie powiatu	budżet gminy	5 546 301	5 395 158	97,27
85508	pomoc państwa w wychowywaniu dzieci - dodatek wychowawczy	dotacja celowa	1 833 938	1 808 470	98,61
85510	placówki opiekuńczo-wychowawcze - zadanie gminy	budżet gminy	181 415	180 509	99,50
85510	placówki opiekuńczo-wychowawcze - zadanie powiatu	budżet gminy	624 371	616 240	98,70
85510	pomoc państwa w wychowywaniu dzieci - dodatek do zryczałtowanej kwoty	dotacja celowa	68 831	68 632	99,71
85510	Pomoc państwa w wychowywaniu dzieci – dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego	dotacja celowa	481 440	454 324	94,37
Razem			63 459 880	61 502 079	96,91
w tym:					
budżet gminy			41 719 413	40 662 400	97,47
dotacje celowe			20 141 098	19 853 181	98,57
środki unijne			1 403 749	860 288	61,29
budżet państwa			195 620	126 210	64,52

II. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Do zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie w zakresie pieczy zastępczej w 2019 r. należało:

- zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych, w szczególności poprzez finansowanie pobytu dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz kierowanie dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej, prowadzenie w związku z tym rejestru dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych, systematyczne analizowanie stopnia wykorzystania miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie miasta Częstochowy, a także współpracę z instytucjami działającymi w obszarze pomocy dziecku i rodzinie,
- zawieranie i realizacja umów z rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinny dom dziecka oraz osobami zatrudnionymi do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. W 2019 r. obsługiwano 36 umów,
- ustalanie u rodziców biologicznych opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- udział w Zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej odbywających się w Częstochowskim Centrum Wsparcia Rodziny oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Częstochowy. Ogółem w roku sprawozdawczym uczestniczono w 79 zespołach,
- uczestniczenie w Zespołach ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego przez sąd w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym. W minionym roku uczestniczono w 6 takich zespołach,
- realizacja porozumień i umów z powiatami w sprawie ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dzieci w pieczy zastępczej. Na przestrzeni 2019 r. realizowano 135 porozumień,
- występowanie z pozwami o zasądzenie alimentów u rodziców dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
- wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji zleconych im zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, m.in. poprzez monitoring realizacji zadania zleconego oraz wizytowanie podmiotów. W roku sprawozdawczym przeprowadzono 63 monitoringi i 3 wizytacje,
- prowadzenie lokalnej kampanii społecznej pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka we współpracy z Urzędem Miasta Częstochowy oraz Stowarzyszeniem na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY” w ramach powołanego Zarządzeniem Nr 1812/13 Prezydenta Miasta Częstochowy Zespołu działającego

na rzecz promocji rodzicielska zastępczego w Częstochowie. W ramach kampanii wśród ważniejszych wydarzeń należy wymienić:

- a) XII Konferencję rodzicielstwa zastępczego „Moje Serce Dało Ci Dom”,
- b) Tydzień Rodzicielstwa Zastępczego w Dzielnicowych Ośrodkach Społeczności Lokalnej, podczas którego poszukiwano kandydatów na rodziców zastępczych.

Efektom działań w tym zakresie było utworzenie 2 rodzin zastępczych zawodowych oraz 2 rodzinnych domów dziecka,

- zapewnienie pomocy osobom usamodzielnianym, w szczególności poprzez: udzielanie pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym.

Dane dotyczące pieczy zastępczej

Tabela nr 2

Rodzinną pieczą zastępczą	Liczba	
rodziny zastępcze	256	
w tym:		
rodziny zastępcze spokrewnione	179	
rodziny zastępcze niezawodowe	63	
rodziny zastępcze zawodowe	14	
dzieci przebywające w rodzinach zastępczych	351	
w tym:		
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	230	
w rodzinach zastępczych niezawodowych	80	
w rodzinach zastępczych zawodowych	41	
rodzinne domy dziecka	5	
dzieci przebywające w rodzinnym domu dziecka	28	
Dane dotyczące świadczeń	Liczba decyzji	
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej i w rodzinnym domu dziecka	404	
świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	67	
dodatek wychowawczy i dodatek do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego*	719	
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	14	
świadczenie na utrzymanie lokalu mieszkalnego	62	
dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	24	
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu	15	
świadczenie „Dobry Start”	429	
Umieszczenie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych		
Nazwa instytucji	Liczba skierowań	
	wydanych	zrealizowanych
Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom”	8	7
Dom Wsparcia Dla Dzieci i Młodzieży	6	6
Dom Wsparcia Dla Dzieci i Młodzieży Nr 2	0	0
Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. św. Dominika Savio**	5	5
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus”	2	2
Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego „Przystanek Bardo”	7	4
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Ludowa”	3	2
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Amicus-Legionów”	14	12
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Kolorowej 82	0	0
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Połanieckiej 175	0	0
Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego z siedzibą w Częstochowie przy ul. Artura Oppmana Or-Ota 9	0	0
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Słoneczna Przysiań”	2	2
Razem	47	40

liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta**	12
liczba umieszczonych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w trakcie roku 2019 na podstawie skierowań oraz w trybie interwencyjnym	47
liczba przebywających dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wg stanu na dzień 31.12.2019 r.	101
Dane dotyczące opłaty rodziców za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	
ustalenie opłaty	238
odstąpienie od ustalenia opłaty	408
umorzenie opłaty	116
rozłożenie na raty, odroczenie terminu płatności	1
Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka przebywającego w pieczy	
liczba skierowanych do sądu pozwów o alimenty	56
liczba odrzuconych pozwów przez sąd	0

*W roku sprawozdawczym MOPS po raz pierwszy przyznawał świadczenie – dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dla dzieci przebywających w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Częstochowy oraz Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej Domu Życia im. Leonii Nastal w Częstochowie.

**Wojewoda Śląski decyzją z dnia 27.09.2019 r. wyraził zgodę na likwidację placówki opiekuńczo-wychowawczej pod nazwą Całodobowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. św. Dominika Savio w Częstochowie.

Dane dotyczące usamodzielnienia wychowanków

Tabela nr 3

Usamodzielnienie wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba	
	decyzji	osób
pomoc na usamodzielnienie	26	25
pomoc na kontynuowanie nauki	34	28
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	28	28
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu chronionym	13	6
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	6	
Usamodzielnienie wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej		
pomoc na usamodzielnienie	13	13
pomoc na kontynuowanie nauki	67	44
pomoc na zagospodarowanie – w tym w formie rzeczowej	13	13
pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym pobyt w mieszkaniu chronionym	21	6
ilość osób objętych pracą socjalną i poradnictwem	17	

W ramach zadań z zakresu wspierania rodziny, pracownicy socjalni dokonywali analizy sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie. Podnoszono świadomość w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, przeciwdziałano marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. W roku sprawozdawczym w 53 środowiskach pracownik socjalny zdecydował o konieczności zawnioskowania o dodatkową formę pomocy rodzinie jaką był asystent rodziny.

Jedną z form wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych była pomoc w opiece i wychowaniu w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie miasta funkcjonowały 24 placówki na zlecenie gminy, które dysponowały 869 miejscami.

Dane dotyczące wspierania rodziny, pomocy w opiece i wychowaniu

Tabela nr 4

przekazane wnioski o przydzielenie asystenta rodziny Podmiotowi organizującemu pracę z rodziną	53
placówki wsparcia dziennego	24
w tym w formie: opiekuńczej	8

specjalistycznej	18
liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego	869

III. DZIAŁANIA W ZAKRESIE POMOCY MATERIALNEJ O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW

Pomoc materialną dla uczniów w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego realizowano ze środków pochodzących z dotacji Wojewody Śląskiego (80% całkowitego kosztu zadania) i wkładu własnego gminy (20% całkowitego kosztu zadania). W 2019 r. Gmina Częstochowa otrzymała dotację celową z budżetu Wojewody Śląskiego w kwocie 704 650 zł. Przyznano 683 stypendia szkolne, na które wydatkowano kwotę 726 814 zł. Na wypłatę zasiłków szkolnych dla 28 uczniów wykorzystano kwotę 16 500 zł. Całkowity koszt zadania wyniósł 743 314 zł. Nie udzielono pomocy materialnej dla 76 uczniów w postaci stypendium szkolnego i zasiłku szkolnego z powodu nie spełnienia kryteriów określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

IV. DZIAŁANIA ZAPOBIEGAJĄCE ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie w ramach działań zapobiegających zjawisku przemocy w rodzinie świadczone pomoc specjalistyczną. W 2019 r. prowadzono indywidualną terapię krótkoterminową w nurcie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach z 13 osobami. Przeprowadzono konsultacje telefoniczne i osobiste dotyczące rozwiązania problemu przemocy w rodzinie. W sytuacji zagrożenia życia i zdrowia osób doświadczających przemocy w rodzinie podjęto 52 działania interwencyjne. Prowadzono pracę socjalną w 343 rodzinach dotkniętych przemocą.

Współpracowano z organizacjami pozarządowymi w ramach partnerstwa lokalnego „Częstochowa – mówimy NIE uzależnieniom i przemocy”. Brano udział w konferencjach i szkoleniach tematycznych podnoszących kompetencje i kwalifikacje pracowników MOPS, m.in. w szkoleniu z zakresu Procedury „Niebieskie Karty”, które odbyło się w Komendzie Miejskiej Policji w Częstochowie, w konferencji pt. „Mediacja – zawsze warto. Częstochowa miasto mediacji”, w debacie „Kultura/Przeciw/Przemocy”, w konferencji pt. „Przemoc to zło, z którym możesz wygrać” oraz w konferencji pt. „Przemoc a uzależnienie od alkoholu”. Aktywnie uczestniczono w kampanii „16 dni przeciwko przemocy ze względu na płeć”, poprzez przeprowadzenie specjalistycznych konsultacji dla mieszkańców Częstochowy.

Ponadto w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie zapewniano obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Częstochowy. Organizowano spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego mające na celu omówienie bieżących spraw, ustalenie dalszych działań w ramach współpracy na rzecz rodzin dotkniętych przemocą pomiędzy podmiotami, których przedstawiciele stanowili skład Zespołu. Warto podkreślić, iż pracownicy komórki organizacyjnej MOPS zajmującej się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie to również koordynatorzy grup roboczych i członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, w ramach którego podejmowano działania związane z profilaktyką w mieście, realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w mieście Częstochowa na lata 2014-2020 oraz koordynacją pracy grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty”. W roku sprawozdawczym wpłynęło do Zespołu Interdyscyplinarnego 408 Niebieskich Kart oraz pozostało w prowadzeniu na 2019 r. 141 kart z lat poprzednich. W minionym roku na skutek interwencji przez pracowników socjalnych Sekcji Pomocy Specjalistycznej dla Rodzin Zagrożonych Przemocą założono 19 Niebieskich Kart, natomiast 10 Niebieskich Kart na skutek interwencji pozostałych pracowników socjalnych MOPS. W ramach procedury zakończono 359 Niebieskich Kart. Powołano 346 grup roboczych. Złożono 58 wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Częstochowie oraz 56 wniosków do Sądu Rodzinnego.

V. DZIAŁANIA W ZAKRESIE PRACY ŚRODOWISKOWEJ

W ramach pracy środowiskowej intensyfikowano działania z zakresu aktywizacji osób bezrobotnych korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie. Kontynuowano współpracę w Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie w zakresie aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych, w ramach której w okresie od 2 maja do 26 czerwca

zorganizowano prace społecznie użyteczne dla osób korzystających ze wsparcia MOPS. Osoby bezrobotne wykonywały prace domowe o charakterze pomocniczym w rodzinach opiekujących się osobami z niepełnosprawnością oraz prace na stanowisku robotnik gospodarczy w szkołach i organizacjach pozarządowych.

Dane dotyczące prac społecznie użytecznych

Tabela nr 5

liczba osób skierowanych przez PUP do udziału w pracach społecznie użytecznych w okresie od maja do sierpnia 2019 r.	20
liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne w tym: osoby wykonujące prace na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych w ramach realizacji programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”	9 5
liczba rodzin, u których wykonywane były prace społecznie użyteczne na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych w ramach realizacji programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”	5
liczba jednostek gminnych i organizacji pozarządowych, w których wykonywane były prace społecznie użyteczne	4
liczba godzin prac społecznie użytecznych wykonanych na rzecz jednostek gminnych i organizacji pozarządowych oraz na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych w ramach realizacji programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”	527,5

W 2019 r. kontynuowano współpracę z podmiotami ekonomii społecznej działającymi na terenie miasta Częstochowy, tj. Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks” i Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A. Od 25 stycznia podjęto współpracę z nowo powstałym Powiatowo-Miejskim Centrum Integracji Społecznej działającym w ramach Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Dobroczynnego „Jozue”. Kierowano osoby korzystające z pomocy społecznej oraz inne osoby z obszaru wykluczenia społecznego do uczestnictwa w zajęciach z reintegracji społecznej i zawodowej. Opłacano składkę zdrowotną za uczestników, którzy realizowali indywidualne programy zatrudnienia socjalnego. Na ten cel wydatkowano kwotę 138 623 zł.

Dane dotyczące Centrów Integracji Społecznej

Tabela nr 6

Nazwa	Liczba skierowań wydanych na okres próbny	Liczba kwalifikacji wydanych po ukończeniu okresu próbnego
Centrum Integracji Społecznej przy ul. Legionów 50A	175	125
Centrum Integracji Społecznej przy Fundacji Integracji Społecznej „Feniks” przy ul. Legionów 21	185	103
Centrum Integracji Społecznej przy Stowarzyszeniu Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” przy ul. Bolesława Limanowskiego 45	100	36
Powiatowo-Miejskie Centrum Integracji Społecznej przy Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Dobroczynnym „Jozue” przy ul. Gaczkowskiego 15a	13	7
Razem	473	271

Organizowano miejsca pracy dla osób skierowanych przez Kuratorską Służbę Sądową do wykonywania na terenie MOPS kary ograniczenia wolności oraz pracy społecznie użytecznej.

Dane dotyczące nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne

Tabela nr 7

liczba utworzonych stanowisk pracy	4
liczba osób ukaranych skierowanych przez Kuratorską Służbę Sądową do wykonywania pracy	6
liczba osób ukaranych wykonujących pracę, w tym kontynuujących wyroki z 2019 r.	8
liczba osób ukaranych, które odpracowały całość orzeczonej kary	5
łącznie liczba godzin odpracowanych przez osoby ukarane	742

VI. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB UBOGICH, BEZDOMNYCH I ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

W roku sprawozdawczym w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie przyjęto łącznie 10 435 wniosków o udzielenie pomocy. Wydano 1 770 zaświadczeń oraz 153 postanowienia o odmowie wydania zaświadczenia. Przeprowadzono 403 interwencje. Osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej udzielono pomocy materialnej w postaci zasiłku stałego, zasiłku okresowego, zasiłku celowego, a także zasiłku celowego na zakup żywności. Przyznawanie świadczeń finansowych z pomocy społecznej na bieżące potrzeby rodziny jest rozumiane jako wsparcie w prowadzonej pracy socjalnej mającej na celu usamodzielnienie klienta. Uzyskanie pomocy materialnej, uzależnione było od podjęcia współpracy klienta z pracownikiem socjalnym w przewyżczeniu przyczyn własnej, trudnej sytuacji bytowej. Udzielenie pomocy poprzedzono przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego i wydaniem decyzji administracyjnej. Wydatkowane środki na wypłatę świadczeń z pomocy społecznej stale monitorowano i ograniczono tylko do niezbędnie koniecznych w ramach wprowadzonego planu oszczędnościowego.

Dane dotyczące przyznanych zasiłków stałych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej

Tabela nr 8

liczba rodzin	1 457
liczba świadczeń	15 105
koszt w zł	8 305 064

Dane dotyczące pomocy udzielonej w ramach zadań własnych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej

Tabela nr 9

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Wydatki [zł]
zasiłek celowy	9 834	1 524 593
w tym: zasiłek celowy specjalny	430	91 953
sprawienie pogrzebu	28	84 379
zasiłek okresowy	7 064	1 829 089
zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku Program – „Posiłek w szkole i w domu”	6 145	853 055

W Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej udzielano również pomocy niematerialnej, przede wszystkim osobom starszym i niepełnosprawnym, rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osobom bezrobotnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz osobom uzależnionym od alkoholu. Pomoc niematerialną realizowano w formie rzeczowej. Zapewniono 81 ton opału wraz z zabezpieczeniem transportu, z przeznaczeniem dla 171 osób. Ponadto w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie wydawano decyzje administracyjne na pobyt w mieszkaniach chronionych dla samotnych matek w trudnej sytuacji życiowej. W 2019 r. z mieszkań chronionych treningowych skorzystało łącznie 13 osób.

Dane dotyczące wydanych decyzji administracyjnych w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej

Tabela nr 10

Rodzaj świadczenia	Liczba decyzji
zasiłek celowy	4 858
zasiłek okresowy	3 258
zasiłek stały	1 274
Program „Posiłek w szkole i w domu”	
zasiłki celowe	2 834
posiłki w szkole	843
posiłki w jadalni	530
paczki żywnościowe	537
inne:	
paczki czystościowe	189
prawo do świadczeń opieki zdrowotnej	757
odmowne	142

**Dane dotyczące udzielonej pomocy niematerialnej
w Rejonowych Zespołach Pomocy Społecznej**

Tabela nr 11

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba
rodziny objęte pomocą	1 776
w tym: osoby w tych rodzinach	3 863
wnioski kierowane do sądu	75
w tym:	
o objęcie nadzorem kuratora/umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	9
informujące o sytuacji rodzinnej	41
przymusowe leczenie psychiatryczne	6
przymusowe umieszczenie w DPS	19
wnioski kierowane do prokuratury	2
wnioski kierowane na przymusowe leczenie odwykowe oraz kierowanie na diagnozę i terapię	21
osoby skierowane na leczenie odwykowe	20
rodziny objęte asystentem rodziny	101

Prowadzona praca socjalna miała na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Pracą socjalną objęto rodziny wieloprotblemowe, a podejmowane działania miały doprowadzić do pozytywnych zmian w funkcjonowaniu rodziny. Każda pozytywna zmiana zachodząca w rodzinie świadczy o skuteczności prowadzonej pracy socjalnej. Dotyczy to nie tylko wyjścia z systemu pomocy społecznej, ale także zminimalizowania dysfunkcji występujących w rodzinie, bowiem istotą prowadzenia pracy socjalnej przy wykorzystaniu jej narzędzi jest rozwiązywanie poszczególnych problemów. Prowadząc pracę socjalną pracownicy korzystali z nowoczesnych narzędzi, które zwiększają szansę na kompleksową i adekwatną diagnozę, co warunkuje skuteczność działań pracy socjalnej.

Osobom bezdomnym udzielano pomocy w postaci schronienia, pomocy rzeczowej, finansowej, potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej oraz pracy socjalnej. W minionym roku Gmina Miasto Częstochowa posiadała zabezpieczonych 245 miejsc w placówkach dla osób bezdomnych na podstawie umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, tj. Caritas Archidiecezji Częstochowskiej, Fundacją Chrześcijańską „Adullam” i Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy „Agape”. Realizowano 7 zadań z zakresu bezdomności pod nadzorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie.

W 2019 r. pracą socjalną zostało objętych 780 osób. Praca socjalna prowadzona wobec osób bezdomnych miała na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu tej grupy osób, ich degradacji biologicznej i społecznej oraz dążenie do usamodzielnienia głównie poprzez aktywizację zawodową i integrację osób bezdomnych ze społeczeństwem. Działania podejmowane w ramach pracy socjalnej polegały m.in. na podpisaniu i realizacji kontraktów socjalnych ustalających realizację zadań oraz bieżący monitoring osoby i rodziny. Podpisano 484 kontrakty socjalne. Monitorowano i kierowano osoby bezdomne na leczenie odwykowe. Współpracowano z innymi instytucjami, celem zabezpieczenia potrzeb osoby bezdomnej. Podejmowano działania interwencyjne, mające na celu monitoring miejsc niemieszkalnych na terenie miasta i zapobieżenie utraty zdrowia i życia przez osoby bezdomne.

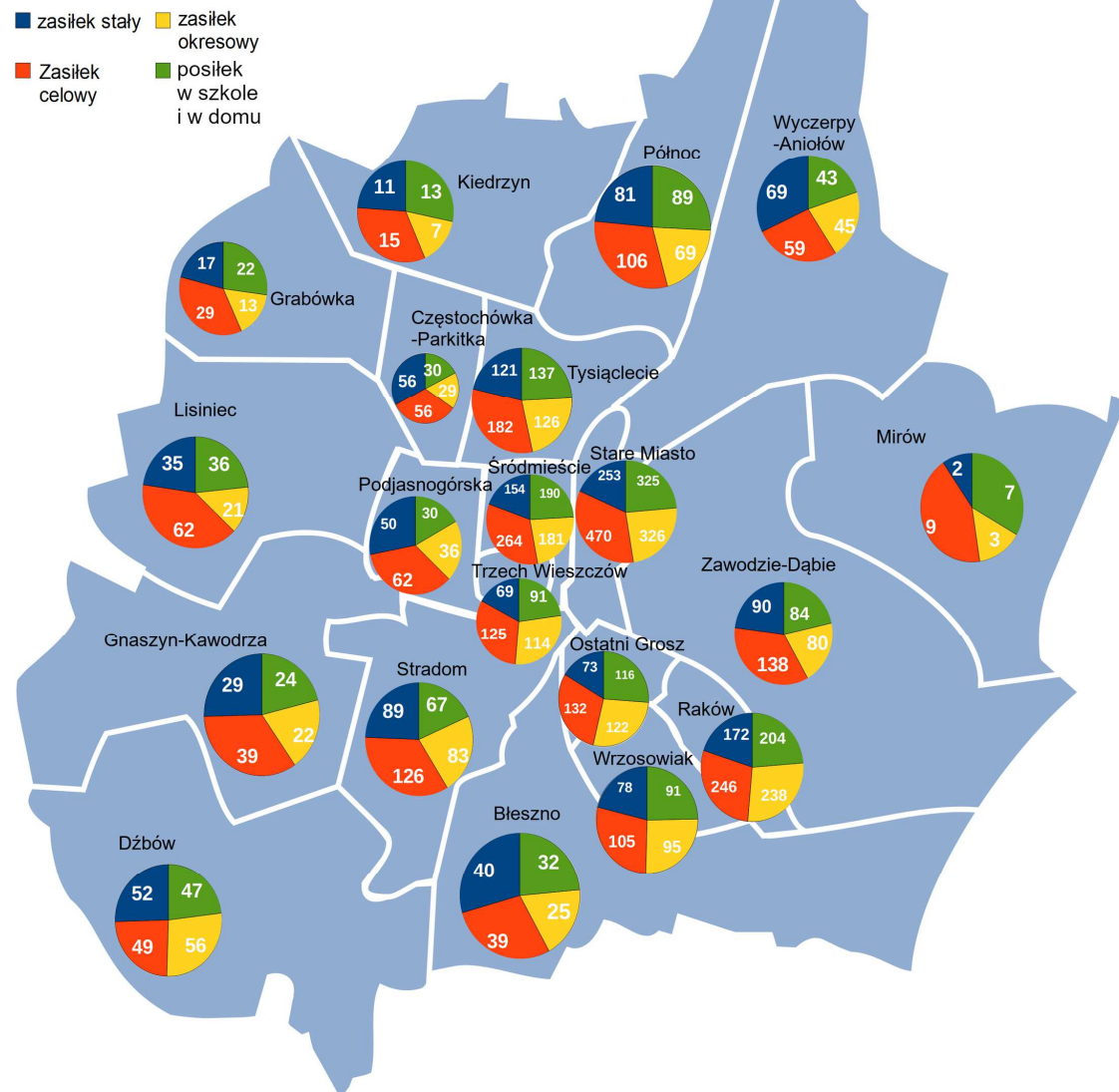
W roku sprawozdawczym odbyło się ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych przebywających na terenie miasta Częstochowy. Na skutek przeprowadzonego badania ustalono, iż na terenie miasta przebywało 351 osób bezdomnych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie koordynował przeprowadzenie ww. badania, które realizowano przy współudziale organizacji pozarządowych, placówek służby zdrowia, Straży Miejskiej oraz Policji. W ramach podpisanego porozumienia o Partnerstwie Lokalnym odbywały się systematyczne spotkania, podczas których omawiano wszystkie sprawy związane z pomocą osobom bezdomnym przebywającym na terenie miasta Częstochowy. W 2019 r. odbyło się 12 spotkań w ramach Partnerstwa Lokalnego.

Dane dotyczące pomocy udzielonej osobom bezdomnym

Tabela nr 12

Rodzaj udzielonej pomocy	Liczba		Wydatki [zł]
	osób	decyzji	
udzielenie schronienia	387	807	2 043 614
zasiłek celowy, w tym: na odzież i obuwie, pokrycie kosztu wyrobienia dokumentów tożsamości, zasiłek na bilety, na realizację bieżących potrzeb	153	187	54 876
zasiłek celowy – paczki ze środkami czystości	51	79	1 811
sprawienie pogrzebu	10	-	25 179
zasiłek okresowy	157	293	155 291
Program „Posiłek w szkole i w domu”	47	65	18 299
Program „Posiłek w szkole i w domu” – posiłek w jadalni	97	175	-
zasiłek stały	218	119	1 285 472
nabycie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej przez osoby nieubezpieczone w NFZ	192	267	-

Mapa potrzeb społecznych w rozbiciu na dzielnice - 2019

W 2019 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie realizowano program rządowy „Posiłek w szkole i w domu”, którego celem było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży w szkole z rodzin o niskich dochodach oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W ramach realizacji programu udzielono wsparcia 3 854 osobom w łącznej kwocie 2 238 085 zł. Na kwotę tę składała się dotacja celowa z budżetu państwa udzielona przez Wojewodę Śląskiego w wysokości 1 211 969 zł oraz wkład własny gminy w wysokości 1 026 116 zł.

W ramach ww. programu pomocą objęto 1 101 dzieci i młodzieży, dla których posiłki świadczone były przy współpracy z placówkami oświatowymi. Łączna kwota wydatkowana na posiłki w placówkach oświatowych to 452 513 zł. Posiłki dla 400 osób dorosłych świadczone w jadłodajniach prowadzonych przez Fundację Chrześcijańską „Adullam” i Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. Na ten cel wydatkowano 829 015 zł. Ponadto w ramach programu przyznawano pomoc w postaci zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup posiłku lub produktów żywnościowych ogółem dla 1 701 osób na łączną kwotę 870 906 zł, jak również pomoc rzeczową w postaci paczek i artykułów żywnościowych dla 362 osób na kwotę 85 651 zł.

W zakresie realizowania na terenie miasta Częstochowy Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 koordynowano współpracę z Bankiem Żywności w Częstochowie, Zarządem Miejskim Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie i Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. W roku sprawozdawczym kontynuowano pomoc żywnościową w ramach Podprogramu 2018, który trwał od sierpnia 2018 r. do czerwca 2019 r. Wspólne działania MOPS i organizacji partnerskich pozwoliły dotrzeć z pomocą żywnościową do osób dotkniętych ubóstwem materialnym i znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej.

**Dane dotyczące Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020
Podprogram 2018 w okresie od stycznia 2019 r. do czerwca 2019 r.**

Tabela nr 13

liczba wydanych skierowań kwalifikujących do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2018	141
w tym do:	
Zarządu Miejskiego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Częstochowie	82
Caritas Archidiecezji Częstochowskiej	51
Banku Żywności w Częstochowie	8
liczba osób zakwalifikowanych do udziału w PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2018	288
liczba osób wytypowanych w ramach Podprogramu 2018 do udziału w warsztatach tematycznych mających na celu wzmocnienie umiejętności kulinarnych, przeciwdziałanie marnowaniu żywności, ekonomiczne prowadzenie gospodarstwa domowego, itp.	93

W ramach wsparcia dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo i korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie umożliwiono 8 dzieciom udział w nieodpłatnym wypoczynku letnim w Węgorzewie. Ponadto zorganizowano coroczną imprezę integracyjną dla 185 dzieci i ich rodzin w Klubie Politechnik. Zaprezentowano przygotowany przez pracowników MOPS spektakl pt. „Pani Mikołajowa i elfia maskarada”. Podczas spotkania dzieci otrzymały paczki.

VII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CENTRUM POMOCY DZIECKU NIEPEŁNOSPRAWNEMU I JEGO RODZINIE

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie od 1994 r. jako ośrodek wsparcia działa Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie. Centrum zapewnia wieloprofilową i wielospecjalistyczną terapię dzieciom w wieku od 0 do 18-go roku życia, z niepełnosprawnością ruchową, w tym ze sprzężeniami, jak również wsparcie psychoedukacyjne dla ich rodzin. Priorytetowy cel Centrum to pomoc we wczesnym wykryciu zaburzeń rozwojowych i psychosomatycznych dziecka, zastosowanie stałej wieloprofilowej rewalidacji, a tym samym przystosowanie dziecka z dysfunkcją narządu ruchu do pełnego uczestnictwa w życiu i pełnienia ról społecznych.

Dane dotyczące usług Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie

Tabela nr 14

Nazwa działu	Liczba osób korzystających
Dom Dziennego Pobytu	27
Ośrodek Rehabilitacji Usprawniającej	117 (102 z miasta, 15 z gmin)
Klub Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO”	30
Ośrodek Konsultacji i Poradnictwa	50

Dane dotyczące udzielonych konsultacji w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie

Tabela nr 15

Rodzaj konsultacji i/lub terapii	Ilość
logopedyczne	266
pedagogiczne	196
psychologiczne	197
medyczne	135

W 2019 r. w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie wykonano 6 827 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym 4 643 w ramach Ośrodka Rehabilitacji Usprawniającej oraz 2 184 w ramach Domu Dziennego Pobytu. W okresie od marca do grudnia realizowano program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” – edycja 2019. W ramach ww. programu realizowano specjalistyczne usługi opiekuńcze dla 84 dzieci. W okresie od stycznia do maja odbyły się coroczne indywidualne spotkania specjalistów prowadzących terapię danego dziecka z rodzicem w celu przekazania programu pracy rewalidacyjnej oraz omówienia zrealizowanych celów terapeutycznych.

Kontynuowano wszystkie metody pracy rewalidacyjnej, jak również zrealizowano wszystkie zadania zgodnie z planem i harmonogramem działalności Ośrodka na rok 2019. Zorganizowano 13 wyjść wychowanków Domu Dziennego Pobytu poza ośrodek mających na celu rozwój społeczny dzieci. Zintegrowano środowisko rodziców dzieci korzystających z Centrum poprzez zorganizowanie 11 spotkań i imprez integracyjnych. Wykonano 652 godziny specjalistycznych usług opiekuńczych metodą integracji sensorycznej. Mając na uwadze systematyczne poszerzanie zakresu działań i podnoszenie ich standardu, prowadzono cykliczne zajęcia przy wykorzystaniu metody Affolter oraz metod poznanych na szkoleniach, m.in. sensoplastyka, nadwrażliwość słuchowa, integracja bilateralna. Dzięki pozyskaniu funduszy w wysokości 20 560 zł z projektu realizowanego przez PUP 90% pracowników brała udział w szkoleniach.

W celu rozpropagowania działalności Centrum w środowisku lokalnym oraz zachęcania rodziców do konsultowania dzieci u specjalistów zorganizowano dwa cykle Dni Otwartych w kwietniu i październiku. Dniom otwartym w październiku towarzyszył międzyprzedszkolny konkurs plastyczny pod nazwą: „Nasze urodziny – sprawni czy niepełnosprawni wszyscy jesteśmy tacy sami”. Na konkurs nadesłano 90 prac z 17 przedszkoli. Przez cały rok, dwa razy w tygodniu odbywały się zajęcia realizowane w ramach Klubu Dziecka i Rodzica „SŁONECZKO”. Zajęcia prowadzono na terenie ośrodka, jak również poza nim. Zorganizowano m.in. wyjście edukacyjne do Straży Pożarnej, warsztaty w Cukierkolandii, zwiedzanie wystawy pająków. We współpracy z Fundacją „Orange” zrealizowano projekt „Rozwijamy nasze pasje poprzez rywalizację”. Pozyskano pomoce terapeutyczne o wartości 2 000 zł.

VIII. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I OSÓB STARSZYCH

W 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizował pilotażowy program „Aktywny samorząd”. Zasadniczym celem programu było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Do dnia 31 grudnia 2019 r. wydatkowano 544 483 zł. Całkowite rozliczenie umów zawartych w ramach programu nastąpi do dnia 30 sierpnia 2020 r.

Dane dotyczące dofinansowania zadań z programu „Aktywny samorząd”

Tabela nr 16

Rodzaj pomocy	Liczba przyjętych wniosków ogółem	Liczba osób objętych dofinansowaniem	Kwota wypłaconego dofinansowania [zł]
dofinansowanie dostosowania samochodu do potrzeb wynikających z niepełnosprawności	7	5	36 855
dofinansowanie uzyskania prawa jazdy	7	7	4 260
dofinansowanie zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	88	78	274 711
dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi sprzętu i oprogramowania nabytego w ramach programu	11	9	10 000
dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej sprzętu elektronicznego nabytego w ramach programu	1	1	rozliczenie umowy nastąpi w 2020 r.
dofinansowanie zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, skutera inwalidzkiego lub napędu elektrycznego do wózka ręcznego	11	9	38 630
dofinansowanie kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	9	9	1 440
dofinansowanie zakupu protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	2	2	rozliczenie umów nastąpi w 2020 r.
pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	7	7	10 348
dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym	122	115	168 239

W ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przyznano dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Limit środków przekazanych przez PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej wyniósł 3 261 665 zł. W 2019 r. wydatkowano 3 260 712 zł.

Dane dotyczące dofinansowania zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Tabela nr 17

Rodzaj pomocy	Liczba przyjętych wniosków ogółem	Liczba osób objętych dofinansowaniem	Kwota wypłaconego dofinansowania [zł]
dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	3 487	3 251	1 270 638
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych	32	27	8 793
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek nie posiadających osobowości prawnej, działających na rzecz osób niepełnosprawnych	2	2 stowarzyszenia	12 201
dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	1 178	417 uczestników + 233 opiekunów	799 645
dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych	89	24	447 500
dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych	116	79	111 534
dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	50	35 umów/ 22 stowarzyszenia/ 1 549 osób	67 521
dofinansowanie kosztów działalności warsztatu terapii zajęciowej	ilość miejsc 30	30	542 880

W ramach działalności bezpłatnej wypożyczalni sprzętu ortopedycznego i rehabilitacyjnego dla mieszkańców miasta Częstochowy wpłynęło 16 wniosków o wypożyczenie sprzętu. Wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Zawarto 11 umów użyczenia sprzętu. Do zawarcia 5 umów nie doszło ze względu na rezygnację złożoną przez wnioskodawców przed podpisaniem umowy.

W minionym roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Częstochowie wydano 1 085 decyzji administracyjnych, na podstawie których przyznano pomoc w formie pobytu i specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w ośrodkach wsparcia dla 419 osób.

Dane dotyczące kierowania do ośrodków wsparcia

Tabela nr 18

Nazwa placówki	Liczba decyzji	Liczba osób objętych pomocą
Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie przy ul. Jasnogórskiej 36	324	125
Dom Dziennego Pobytu dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną przy ul. Marszałka Ferdynanda Focha 71a	139	45
Dzienny Dom Pomocy Społecznej przy ul. ks. Stanisława Staszica 10	69	34
Dzienny Dom „Senior+” przy ul. Wincentego Rapackiego 3/5	69	36
Dzienny Dom „Senior+” przy ul. Marysia 93	89	41
Dom Samotnej Matki i Dziecka przy ul. ks. Stanisława Staszica 5	151	54 (18 matek i 36 dzieci)
Ośrodek wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu dla mieszkańców miasta Częstochowy (liczba osób objętych usługą – 15) przy ul. Krakowskiej 34	93	31
Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Lakowej 101	121	43
Całodobowy Ośrodek Wsparcia przy ul. Marszałka Ferdynanda Focha 71a	30	10

Osobom z zaburzeniami psychicznymi przyznano pomoc w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych. W 2019 r. z mieszkania chronionego wspieranego skorzystało 6 osób. Pomoc w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych realizowano w Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie oraz w Centrum Rehabilitacji dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi. Ogółem wydano 416 decyzji dla 171 osób.

Osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób udzielono pomocy w postaci usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Wydano 1 627 decyzji przyznających powyższą formę pomocy dla 795 podopiecznych. Ponadto wydano 43 decyzje przyznające pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla 21 osób z zaburzeniami psychicznymi.

Dane dotyczące usług opiekuńczych

Tabela nr 19

Rodzaj usług	Liczba osób
usługi opiekuńcze	888
w tym:	
osoby samotne	220
osoby samotnie gospodarujące	560
osoby zamieszkałe z rodziną	108
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	21
w tym:	
osoby samotne	17
osoby zamieszkałe z rodziną	4

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych” – edycja 2019. Celem programu było zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności w wieku do 75 lat, a także dla dzieci do 16-go roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniem. Program realizowano w ramach Solidarnościowego Funduszu

Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Gmina Miasto Częstochowa otrzymała dofinansowanie w wysokości 50% kosztów przeznaczonych na organizację usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w ośrodkach wsparcia, tj. Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie oraz Częstochowskim Centrum Rehabilitacji dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi. Otrzymana dotacja stanowiła kwotę 412 280 zł, w tym usługi opiekuńcze – 320 972 zł i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia – 91 308 zł.

W roku sprawozdawczym realizowano Program „Opieka wytchnieniowa” skierowany do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz dla dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie sprawowali bezpośrednią opiekę, wymagali wsparcia w postaci doraźnej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami. Zadanie zostało przekazane przez Gminę Miasto Częstochowa do realizacji Fundacji Oczami Brata w okresie od października do grudnia 2019 r. W ramach programu udzielono wsparcia 83 osobom w łącznej kwocie 146 725 zł. Na kwotę tę składa się dotacja celowa z budżetu państwa udzielona przez Wojewodę Śląskiego w wysokości 117 380 zł oraz wkład własny gminy w wysokości 29 345 zł.

Program realizowano w trzech modułach:

- I moduł (dotacja w wysokości 228 800 zł) – świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego, skierowanego do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem, o których mowa powyżej oraz osób o znacznym stopniu niepełnosprawności niekorzystających z innych form usług w:
  - a) miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej – pomocą objęto 14 osób dorosłych i 3 dzieci,
  - b) ośrodka wsparcia – pomocą objęto 6 osób dorosłych,
- II moduł (dotacja w wysokości 50 800 zł) – realizacja usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego w ośrodku wsparcia w formie pobytów 7 lub 14 dniowych – pomocą objęto 20 osób,
- III moduł (dotacja w wysokości 32 000 zł) – usługi opieki wytchnieniowej w formie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego lub terapeutycznego oraz nauki pielęgnacji, rehabilitacji i dietyki – pomocą objęto 40 osób oraz zrealizowano 793 świadczenia.

Osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu udzielano pomocy w postaci skierowania i umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2019 r. w domach pomocy społecznej umieszczono 108 osób, w tym 59 osób w domach pomocy społecznej położonych na terenie miasta Częstochowy. Ponadto 49 osób zostało umieszczonych w domach pomocy społecznej na terenie innych powiatów, m.in. w Lublińcu, Końskich, Drużykowej, Woli Czaryskiej, Turowie, Blachowni, Drzewicy, Kutnie, Kleszczowie, Wilkowicach, Sandomierzu, Brześciu Kujawskim, Herbach, Niemojowicach, Osieku oraz Radomsku. Realizując powyższe zadanie wydano 1 361 decyzji administracyjnych.

Dane dotyczące umieszczania w domach pomocy społecznej w Częstochowie

Tabela nr 20

Nazwa domu	Liczba miejsc	Liczba umieszczonych osób
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Wincenta a' Paulo w Częstochowie dla osób w podeszłym wieku przy ul. Wieluńskiej 1	135	33
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet przy ul. Wesolej 14	85	7
Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenie Braci Albertynów w Częstochowie dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn przy ul. św. Jadwigi 84/86	82	1
Dom Pomocy Społecznej w Częstochowie dla osób przewlekle psychicznie chorych przy ul. Kontkiewicza 2	192	18

Dane dotyczące domów pomocy społecznej

Tabela nr 21

Rodzaj decyzji	Liczba wydanych decyzji
umieszczenie w domu pomocy społecznej	84
skierowanie do domu pomocy społecznej	150
odmowa skierowania do domu pomocy społecznej	27
wygaszenie decyzji	30
umorzenie postępowania	76
zmiana odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	643
zmiana skierowania do domu pomocy społecznej	17
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	139
zwolnienie z odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej	3
odstąpienie od żądania zwrotu	3
ustalenie wysokości zwrotu wniesionej opłaty zastępczej za pobyt w domu pomocy społecznej	41
uchylenie skierowania	36
naliczenie odpłatności na rzecz osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej	38
uchylenie umieszczenia	26
postanowienia	3
uchylenie odpłatności	37
rozłożenie na raty	2
odmowa zwolnienia z ponoszenia odpłatności	6

W roku sprawozdawczym prowadzono jedno mieszkanie chronione treningowe, którego celem było przygotowanie osób z niepełnosprawnością do prowadzenia częściowo lub całkowicie samodzielnego życia poprzez naukę samodzielności i zaradności życiowej. Niniejsze zadanie zostało zlecone do realizacji przez Gminę Miasto Częstochowa Fundacji Oczami Brata.

W minionym roku kontynuowano realizację poszerzonego zakresu form wsparcia na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych w ramach projektu socjalnego „Czyste mieszkanie”. Przy udziale uczestnika Centrum Integracji Społecznej w Częstochowie przy ul. Legionów 50A nieodpłatnie wykonano kompleksową usługę sprzątania 6 skrajnie zaniedbanych mieszkań, zajmowanych przez osoby, które z powodu choroby lub niepełnosprawności nie były w stanie zadbać o utrzymanie porządku w mieszkaniu. Usunięto nagromadzone śmieci i naprawiono domowe usterki.

W okresie od maja 6 maja do 30 czerwca zrealizowano we współpracy z Zakładem Pracy Socjalnej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie i studentami kierunku Praca Socjalna, projekty socjalne skierowane do seniorów 60+:

- „Senior – młody”, w ramach którego para senior – student budowała wzajemne relacje poprzez wspólne spędzanie czasu (spacery, udział w miejskich imprezach plenerowych i wydarzeniach kulturalnych, wspólne ćwiczenia w parach na „Siłowni pod chmurką”). Nawiązanie pozytywnych kontaktów miało na celu poprawę jakości życia seniorów oraz integrację ze środowiskiem,
- „Podano do stołu”, w ramach którego para senior – student raz w tygodniu miała możliwość udać się na wspólny obiad do jednej z dwóch restauracji biorących udział w projekcie, tj. „A nóż widelec” i „Setka Bistro”. Wspólny posiłek był zachętą dla seniorów do wyjścia z domu, zadbania o swój wygląd zewnętrzny, a także był okazją do rozmowy i miłego spędzenia czasu z przedstawicielami młodego pokolenia.

Projekty, oprócz aktywizacji osób w wieku senioralnym i nawiązaniu relacji międzypokoleniowych, umożliwiły studentom kierunku praca socjalna sprawdzenie własnych umiejętności i kompetencji w obszarze pracy socjalnej z osobami starszymi, niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej.

W roku 2019 kontynuowano Akcję „Kawiarenka dla Seniora”. Zorganizowano XII edycję akcji skierowanej do osób w wieku 60+, które bez względu na wysokość posiadanego dochodu mogły w okresie od maja do grudnia otrzymać karnet na kawę lub herbatę za 1 zł. Nawiązano współpracę z 17 częstochowskimi restauracjami i kawiarniami oraz wydano seniorom łącznie 4 517 kuponów uprawniających do zakupu kawy lub herbaty za symboliczną złotówkę.

IX. WYPŁACANIE WYNAGRODZENIA ZA SPRAWOWANIE OPIEKI

Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizując zadanie wynikające z ustawy o pomocy społecznej wypłacał przyznane przez sąd wynagrodzenia za sprawowanie opieki dla ustanowionych opiekunów prawnych. W 2019 r. wydatkowano kwotę 156 821 zł. Środki te przeznaczone były na wypłatę wynagrodzenia dla 37 opiekunów sprawujących opiekę i koszty obsługi zadania. Z tego tytułu wypłacono łącznie 522 świadczenia.

X. REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓLFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ

„Komplementarni w działaniu”

Okres realizacji: 08.03.2018 r. – 31.08.2019 r.

Wykonanie budżetu w 2019 r.: 430 682 zł

Celem realizowanego projektu „Komplementarni w działaniu” była zmiana organizacji pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie poprzez poprawę rozwiązań organizacyjnych prowadzących do oddzielenia zadań administracyjnych od pracy socjalnej oraz świadczenia usług socjalnych, czego efektem ma być lepsze wykorzystanie posiadanych zasobów w skutecznej i komplementarnej pracy na rzecz osób i grup wymagających włączenia społecznego i wsparcia.

Realizacja projektu i osiągnięcie celu głównego wpłynęło na osiągnięcie celu szczegółowego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) poprzez:

- zmianę organizacji pracy Ośrodka, włączając również zmiany w strukturze organizacyjnej mających na celu usprawnienie pracy pracowników socjalnych w nowo wyodrębnionych zespołach;
- pełnienie przez Ośrodek roli organizatora i koordynatora systemu wsparcia społecznego dla określonych grup docelowych, wymagających pomocy w rozwiązywaniu problemów, których nie są w stanie samodzielnie pokonać oraz usprawnienie dostępu do usług socjalnych dla klientów pomocy społecznej i osób wymagających włączenia społecznego, które powinny skorzystać z indywidualnie dopasowanego i komplementarnego wsparcia instytucji pomocy społecznej, poprzez identyfikację pakietów usług socjalnych dla grup problemowych.

Sposób realizacji projektu podzielony został na 3 zadania:

- Zadanie nr 1 – Przygotowanie zmian organizacyjnych (działania zrealizowano w 2018 r.);
- Zadanie nr 2 – Wdrożenie wypracowanych rozwiązań;
- Zadanie nr 3 – Wsparcie pracowników socjalnych.

Wdrożenie wypracowanych rozwiązań

W ramach zadania nr 2 w 2019 r. utworzono stanowiska pracy oraz zakupiono wyposażenie dla pracowników socjalnych nowo powstałego zespołu do spraw usług: meble biurowe (biurka, kontenerki, krzesła). Ponadto wyposażono pracowników socjalnych Zespołów ds. Pracy Socjalnej, Zespołu ds. Usług Socjalnych, Stanowiska ds. Pierwszego Kontakt w szafy aktowe (15 sztuk). Rozliczono opłaty abonamentowe za 10 zakupionych telefonów komórkowych dla pracowników Zespołów ds. Pracy Socjalnej. Dnia 27 lutego 2019 r. Zarządzeniem Prezydenta Miasta Częstochowy nr 185.2019 zatwierdzono Regulamin Organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie.

1 sierpnia 2019 r. zarządzeniem Dyrektora MOPS powołano Zespół ds. opracowania opinii na temat funkcjonowania wdrożonych w MOPS rozwiązań organizacyjnych wraz z propozycjami ich modyfikacji. W skład Zespołu wchodziło 15 pracowników Ośrodka. Efektem jego prac były opracowane opinie ukazujące pozytywne i negatywne skutki wprowadzonych zmian wraz ze wskazaniem ewentualnych korekt, które mają usprawnić dalsze funkcjonowanie Ośrodka.

Wsparcie pracowników socjalnych

W ramach zadania nr 3 przeprowadzono szkolenie dla pracowników socjalnych MOPS z zakresu nowych kierunków pracy socjalnej opartych na zasobach klienta empowerment. Celem szkolenia było uporządkowanie wiedzy dotyczącej etapów procesu empowerment w pracy socjalnej polegającej przede wszystkim na wydobywaniu, wzmacnianiu i rozszerzaniu zasobów klienta jako pojedynczej jednostki lub jako całej rodziny. Ponadto 112 pracowników brało udział w supervizji grupowej. Odbyły się także warsztaty dla pracowników socjalnych dotyczące sposobu prowadzenia pracy socjalnej w modelu rozdzielania pracy socjalnej od świadczeń przyznawanych decyzją oraz usług socjalnych.

Zorganizowano konsultacje grupowe mające na celu zweryfikowanie zadań pracowników w nowo utworzonych zespołach oraz wyjaśnianie wątpliwości pojawiających się na poszczególnych etapach wdrażania modelu. Konsultacje z ekspertami od wdrożenia modelu stanowiły bieżące wsparcie w stosowaniu nowych rozwiązań. 40 pracowników wzięło udział w szkoleniu dot. obiegu dokumentów w postaci elektronicznego rodzinnego wywiadu środowiskowego z wykorzystaniem narzędzia teleinformatycznego WYWIAD PLUS.

Dla pracowników socjalnych Ośrodka zorganizowano dwudniowe warsztaty wyjazdowe na terenie Beskidu Śląskiego, które dotyczyły wypracowania praktycznych umiejętności rozpoznawania i reagowania na syndrom wypalenia zawodowego. Celem warsztatów było dostarczenie uczestnikom wiedzy na temat skutecznych sposobów przeciwdziałania zjawisku wypalenia zawodowego, wsparcie pracowników w wypracowaniu efektywnych strategii i wyposażenie w umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami oraz destrukcyjnym stresem związanym ze specyfiką pracy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. W sierpniu minionego roku zorganizowano również szkolenie w zakresie zastosowania Kodeksu Postępowania Administracyjnego w systemie pomocy społecznej.

Realizacja projektu zakończyła się z dniem 31.08.2019 r.

„Częstochowa silna dzielnicami”

Okres realizacji: 02.04.2018 r. – 31.03.2021 r. (od 01.10.2018 r. realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie)

Wykonanie budżetu w 2019 r.: 489 329 zł

Głównym celem projektu jest wzrost aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenach zdegradowanych i peryferyjnych miasta Częstochowy, tj. społeczności lokalnej podobszarów Programu Rewitalizacji oraz dzielnic peryferyjnych, gdzie występują z dużym natężeniem negatywne zjawiska społeczne, w tym szczególnie bezrobocie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej od 1 października 2018 r. realizował dwa zadania projektu:

- utworzenie 7 Dzielnicowych Ośrodków Społeczności Lokalnej w dzielnicach: Podjasnogórska, Ostatni Grosz, Błeszno, Dźbów, Grabówka, Północ, Lisiniec oraz prowadzenie warsztatu z zakresu gospodarowania własnymi środkami finansowymi dla uczestników projektu,
- zakup wyposażenia dla wszystkich 13 Dzielnicowych Ośrodków Społeczności Lokalnej utworzonych na terenie dzielnic Miasta Częstochowy, w tym: 6 DOSL prowadzonych przez organizacje pozarządowe i 7 utworzonych przez MOPS.

W ramach procedur zamówień publicznych w 2019 r. zakupiono dla 13 Dzielnicowych Ośrodków Społeczności Lokalnej zestawy animacyjne, sprzęt nagłośnieniowy oraz gastronomiczny (maszynę do popcornu, maszynę do waty cukrowej, warnik do wody, maszynę do baniek mydlanych) do obsługi imprez plenerowych organizowanych na terenach funkcjonowania DOSL. Przeprowadzono również postępowanie w trybie zamówień publicznych na prowadzenie treningu zarządzania własnymi środkami finansowanymi, w wyniku którego od miesiąca sierpnia do grudnia zrealizowano 144 godziny grupowych warsztatów treningu dla uczestników projektu.

W miesiącu sierpniu i listopadzie zatrudniono na umowę o pracę 2 animatorów inicjatyw lokalnych do DOSL prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W związku z deficytem lokalowym na terenie dzielnic Grabówka i Lisiniec działania prowadzone były w salach udostępnionych przez szkoły znajdujące się na tym obszarze. Od miesiąca sierpnia wynajęto lokal użytkowy z przeznaczeniem na potrzeby prowadzenia zadań DOSL dla dzielnicy Lisiniec, a od września – lokal użytkowy dla DOSL w dzielnicy Grabówka. Na terenie dzielnicy Błeszno zajęcia organizowano we współpracy z Biblioteką Publiczną – Filia nr 25.

Animatorzy lokalni kontynuowali diagnozę zasobów dzielnic: Podjasnogórska, Ostatni Grosz, Błeszno, Dźbów, Grabówka, Północ, Lisiniec, dokonując na bieżąco aktualizacji potrzeb ich mieszkańców. W 2019 r. zrekrutowano łącznie 157 uczestników, w tym: DOSL Północ - 38 osób, DOSL Dźbów – 26 osób, DOSL Ostatni Grosz – 23 osoby, DOSL Podjasnogórska – 17 osób, DOSL Lisiniec – 24 osoby, DOSL Grabówka – 13 osób, DOSL Błeszno – 16 osób. Zaktywizowano zawodowo 18 osób, które podjęły zatrudnienie. Animatorzy lokalni podejmowali współpracę z potencjalnymi partnerami, przedstawicielami różnych podmiotów działających na rzecz mieszkańców poszczególnych dzielnic. Uczestnicy projektu korzystali regularnie z zajęć treningu umiejętności psychospołecznych oraz zarządzania własnymi środkami finansowanymi. Ponadto animatorzy lokalni organizowali wiele spotkań z lokalnymi przedsiębiorcami, spotkania z dzielnicowymi, spaceru poznawcze ulicami dzielnic, zajęcia ruchowe nordic walking oraz szereg zajęć o charakterze animacyjnym, informacyjnym, edukacyjnym, środowiskowym, np. „Kawiarenka dla mieszkańców”, „Trening pamięci”, „Poranki z grammi planszowymi”, „Mam talent i mieszkam tu”, „Łączymy pokolenia – wspólne gry i zabawy”, „Sensoplastyka bliżej nas”, „Mamo, tato powiedz mi gdzie pracujesz”.

Na terenach dzielnic objętych wsparciem przeprowadzono łącznie 20 imprez plenerowych (10 imprez w miesiącach maj – wrzesień oraz 10 imprez w miesiącach wrzesień – październik). W każdej z imprez uczestniczyło ok. 250 osób. Przy tej okazji animatorzy lokalni prowadzili rozmowy z mieszkańcami informując ich o ofercie i działaniach Dzielnicowych Ośrodków Społeczności Lokalnej oraz wysłuchując ich potrzeb. Włączono się wraz z Fundacją dla Rozwoju w organizację pikniku w dzielnicy Błeszno „Pożegnanie lata” organizowanego przez Fundację Inicjatyw Społecznych, Zawodowych, Kulturowych i Alternatywnych „Fiszka”. Dzielnicowe Ośrodki Społeczności Lokalnej brały udział również w licznych akcjach tematycznych takich jak:

- „Tydzień Kobiet”, bogaty w warsztaty, spotkania integracyjne i edukacyjne,
- „Zapał się na niebiesko dla autyzmu”, podczas której zorganizowano wykłady edukacyjne,
- „Nowy plecak na nowy rok szkolny”, którego celem było wyłonienie dzieci z rodzin potrzebujących wsparcia oraz wręczenie im plecaków wraz z wyposażeniem,
- „Tydzień Rodzicielstwa Zastępczego”, podczas którego zorganizowano spotkania edukacyjne na temat tworzenia i funkcjonowania rodzin zastępczych,
- „Podaruj dzieciom buty niech idą dalej przez świat”, której celem było niesienie pomocy bezbronnym dzieciom, żyjącym w centralnej Kenii.

Animatorzy lokalni włączyli się w kolejną edycję Budżetu Obywatelskiego w Częstochowie. Zorganizowano jednorazowe spotkania z przedstawicielem Miejskiego Rzecznika Ochrony Praw Konsumenta oraz warsztaty z ochrony danych osobowych, uświadamiające mieszkańców w zakresie występujących zagrożeń. Inicjowano i realizowano liczne działania związane z obchodami świąt, w tym: wspólne robienie palmy wielkanocnej, kotylionów z okazji świąt majowych, wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych, kołędowanie i wykonywane ozdób bożonarodzeniowych. Dla najmłodszych mieszkańców i ich opiekunów zorganizowano wspólne zabawy integracyjne związane z przypadającymi świętami, tj. Dzień Misia, Andrzejki, Halloween. Ponadto animatorzy lokalni brali czynny udział w przedstawieniu mikołajkowym organizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jak również w akcjach mikołajkowych organizowanych we współpracy z innymi podmiotami.

„KOOPERACJE 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”

Okres realizacji: 01.04.2018 r. – 31.03.2021 r.

Łączna wartość dofinansowania projektu ze środków UE: 9 966 995,50 zł

Wartość dofinansowania projektu ze środków UE dla Województwa Śląskiego wynosi 3 919 391 zł

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie realizuje zadania w projekcie w sposób bezkosztowy.

W roku 2019 kontynuowano realizację projektu „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”. Celem projektu jest zwiększenie kooperacji oraz poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych m.in. pomocy społecznej, edukacji, zdrowia, sądownictwa i policji. Model kooperacji uwzględnia całościowe, międzysektorowe wsparcie na poziomie gminy i powiatu, mające na celu włączenie społeczne osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

W ramach projektu odbywały się sesje coachingowe, celem których było wsparcie merytoryczne, poprzez umożliwienie rozwoju personalnego i zawodowego, a także pomoc i wzmocnienie pracowników socjalnych w zakresie pracy z konkretnymi osobami/rodzinami, biorącymi udział w kolejnych etapach realizacji projektu. W sesjach coachingowych brało udział 3 pracowników socjalnych. W maju przedstawiciele kadry zarządzającej MOPS uczestniczyli w spotkaniu edukacyjnym organizowanym w ROPS w Katowicach. W czerwcu w MOPS odbyło się spotkanie z udziałem powołanych z ramienia ROPS: animatorem i ekspertem wiodącym, dyrektorem MOPS, kierownikami komórek organizacyjnych oraz pracownikami oddelegowanymi do uczestnictwa w działaniach projektowych, tj. pracownik ds. sieci oraz pracownicy zaangażowani w pracę z rodzinami w oparciu o model. Wypracowano diagnozę, model współpracy i harmonogram dalszych prac.

25 września odbyło się spotkanie inicjujące powołanie Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego, na którym obecni byli delegowani przedstawiciele instytucji i organizacji realizujących działania na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa na terenie dzielnicy Tysiąclecie: Policji, Straży Miejskiej, Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego, Zespołu Kuratorów Rodziny, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, Powiatowego Urzędu Pracy, Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej oraz Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Częstochowie. Potencjalnych kooperantów zapoznano z ideą i założeniami modelu, obrazem partnerskiej współpracy i wzajemnych korzyści. Wypracowano misję PZK, omówiono główną aspirację PZK, a także wartości, zasady pracy organizacyjnej i standardy komunikacji oraz omówiono narzędzie Karta Usług Kooperanta, która wskazuje konkretne usługi, jakie oferują instytucje. Zaprezentowano również Kwestionariusz oceny współpracy międzysektorowej i międzyresortowej pracowników kooperantów w ramach PZK, dzięki któremu możliwe będzie rozpoznanie doświadczeń we współpracy instytucji w ramach PZK. W listopadzie odbyły się dwudniowe wyjazdowe warsztaty kooperacyjne pn. „Razem znaczy lepiej – współpraca multiprofesjonalna na rzecz rozwiązywania problemów społecznych”.

„Przyszłość to My – CIS rozwój”

Okres realizacji: 01.10.2019 r. – 31.01.2023 r.

Wykonanie budżetu w 2019 r.: po stronie MOPS - 7 966 zł

Od października 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie wykonuje część działań związanych z realizacją projektu „Przyszłość to My – CIS rozwój”, którego liderem jest Fundacja Integracji Społecznej FENIKS.

Celem projektu jest zwiększenie zdolności do zatrudnienia 120 osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wsparcie społeczno-zawodowe w Centrum Integracji Społecznej Feniks oraz 120 osób z ich otoczenia. Łącznie, w okresie realizacji projektu wsparciem zostanie objętych 240 osób. Reintegracja zawodowa przyczyni się do odbudowy i podtrzymania zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Będzie ona odbywać się poprzez zajęcia w pracowniach, kursy kwalifikacyjne oraz staże. Reintegracja społeczna ma na celu przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej uczestników oraz osób z ich najbliższego otoczenia. Dodatkowo planuje się również działania profilaktyczno-zdrowotne. W ramach projektu zostaną utworzone nowe miejsca pracy w warsztatach: specjalistycznych, mobilnych usług sprzątających, szwalniczych, poligraficzno-graficznych, a także warsztat ogrodniczy zostanie rozszerzony o projektowanie zieleni i systemów nawadniających. Pracownicy socjalni MOPS uczestniczą w diagnozie potrzeb uczestników oraz współpracują z kierownikiem CIS w celu monitoringu, wspierania oraz motywowania osób do uczestnictwa w warsztatach.

W ramach projektu w 2019 r. pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie podjęli następujące działania:

- wizyty w środowiskach klientów pomocy społecznej - motywowanie potencjalnych uczestników do udziału w projekcie,
- sporządzanie dokumentacji merytorycznej w celu wydania skierowań do udziału w zajęciach w Centrum Integracji Społecznej Feniks oraz kwalifikacji,
- regularny kontakt z uczestnikami projektu – praca socjalna, w tym: wizyty w miejscu zamieszkania, kontakt telefoniczny; zawieranie kontraktów socjalnych z klientami;

- podtrzymywanie motywacji do dalszego udziału w projekcie, motywowanie do przestrzegania regulaminu obowiązującego w CIS,
- bieżący kontakt z Centrum Integracji Społecznej FENIKS – wymiana informacji dotyczących działań merytorycznych odnośnie uczestników projektu, weryfikacja czy uczestnicy wywiązują się z postanowień Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego.
- Pracownicy socjalni Ośrodka skierowali do uczestnictwa w projekcie następującą liczbę klientów:
- warsztat: Rozwój potencjału warsztatu ogrodniczego (Zadanie 1) – 10 osób,
  - warsztat: Stworzenie nowych miejsc pracy w ramach warsztatu specjalistycznych, mobilnych usług sprzątających (Zadanie 2) – 10 osób,
  - warsztat: Stworzenie nowych miejsc pracy w ramach warsztatu szwalniczego (Zadanie 3) – 8 osób,
  - warsztat: Stworzenie nowych miejsc pracy w ramach warsztatu poligraficzno-graficznego (Zadanie 4) – 17 osób.

„Akcja - Aktywizacja”

Okres realizacji: 01.07.2018 – 30.06.2020 r.

Wykonanie budżetu w 2019 r.: - 58 521 zł

Celem głównym projektu jest aktywizacja oraz reintegracja zawodowa i społeczna 82 uczestników CIS z terenów miejskich i wiejskich zarówno z Gminy Miasta Częstochowy, jak i Gminy/Powiatu Kłobucka. Przez to zostanie zwiększona zdolność osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych społecznie do powrotu na otwarty rynek pracy. Celem projektu jest także zwiększenie potencjału Centrum Integracji Społecznej „Podaj Dalej” poprzez utworzenie i wyposażenie czterech warsztatów remontowo-budowlanego, poligrafii, aranżacji wnętrz i administracji.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej działający w imieniu Gminy Miasta Częstochowy podpisał umowę partnerską ze Stowarzyszeniem Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej” określającą zasady funkcjonowania Partnerstwa i zasady współpracy. W ramach powierzonych zadań MOPS zatrudnił pracownika socjalnego, który współpracował z osobami/rodzinami ubiegającymi się o wydanie skierowań do Centrum Integracji Społecznej prowadzonego przez Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Podaj Dalej”. Pracownik przeprowadzał wywiady i dokonywał analizy sytuacji rodziny, zawierał kontrakty socjalne, przygotowywał niezbędną dokumentację do wydania skierowań; motywował osoby do podejmowania działań mających na celu poprawę sytuacji materialno-bytowej i zapobiegających wykluczeniu społecznemu, udzielał informacji dotyczących uczestnictwa w zajęciach CIS oraz uświadamiał osoby/rodziny o możliwościach, korzyściach wynikających z uczestnictwa w zajęciach. Ponadto wspierał on osoby/rodziny w podjętej decyzji, pozostawał w kontakcie z osobami ubiegającymi się o wydanie skierowania do zajęć w CIS. W roku 2019 r. zawarto 51 Indywidualnych Programów Zatrudnienia IPZS.

XI. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2020 ROK

1. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej:
  - rozszerzenie zakresu działania Częstochowskiego Centrum dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi o zapewnienie opieki dziennej dla grupy 10 dorosłych osób ze znaczną niepełnosprawnością intelektualną oraz ruchową,
  - uruchomienie grupy dla osób powyżej 18 roku życia w ramach Domu Dziennego Pobytu Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie oraz polepszenie warunków prowadzenia rehabilitacji poprzez zwiększenie ilości sal terapeutycznych,
  - zabezpieczenie miejsc dla osób somatycznie chorych i starszych,
  - zwiększenie środków finansowych na realizację usług opiekuńczych w związku ze stale wzrastającym zapotrzebowaniem na tę formę pomocy,
  - zwiększenie środków finansowych na realizację pomocy w formie umieszczenia w domu pomocy społecznej, podyktowane stale wzrastającą liczbą osób wymagających całodobowej opieki,
  - tworzenie mieszkań chronionych dla osób pozostających w kryzysie bezdomności,

- promowanie i rozwój pomocy dla osób niepełnosprawnych przewidzianej w programie „Aktywny samorząd”, zwłaszcza pomocy w uzyskiwaniu wykształcenia na poziomie wyższym oraz pomocy w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,
  - promowanie i rozwój pomocy dla osób niepełnosprawnych finansowanej z Funduszu Solidarnościowego, realizowanej w ramach programów: „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka wytchnieniowa” i „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”,
  - zabezpieczenie środków finansowych na utworzenie dodatkowych stanowisk pracy w poszczególnych sekcjach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie w związku z realizacją nowych zadań.
2. Potrzeby w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:
- kontynuowanie działań ukierunkowanych na rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej pełnionych zawodowo, w szczególności poprzez utworzenie kolejnej rodziny zastępczej specjalistycznej oraz pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
  - zintensyfikowanie działań zmierzających do rotacji dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej, w szczególności w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego,
  - zwiększenie w Stowarzyszeniu na rzecz pomocy dziecku i rodzinie „DLA RODZINY” zatrudnienia osób realizujących zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności o: jednego asystenta rodziny, dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, jednego psychologa oraz jednego pedagoga,
  - stworzenie zaplecza mieszkań dla potrzeb prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej pełnionych zawodowo,
  - zatrudnienie w Zespole ds. Kontroli psychologa oraz osoby do sprawowania czynności kontrolnych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
  - poszukiwanie i ustanawianie rodzin wspierających jako formy wsparcia skierowanego dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

**Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Częstochowie
(-) Małgorzata Mruszczyk**